

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Β΄. - ΤΕΥΧΟΣ ΙΒ΄.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1880

Οὐκ ἔστι περὶ θεοῦ ἢ θεοτέρου ἀνθρώπου
βουλευσάμετο ἢ περὶ παιδείας καὶ αὐτοῦ καὶ
τῶν αὐτοῦ οικειῶν. (Πλάτ. Θεαίτητ.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

1880

θεσμοῦ ἔκτισε τὰ φυγαδευτήρια¹. Παρ' αὐτοῖς, ὡς καὶ παρὰ τοῖς Ἑλλησιν, οἱ ἐπ' εὐλογία ἢ ἀρᾶ λεγόμενοι λόγοι εἶχον ἐν ἑαυτοῖς μαγικὴν τινὰ δύναμιν δλοσχερῶς ἐλευθέραν τῆς διανοίας τοῦ λέγοντος. Οὕτως, ὅτε δ' Ἰακώβ ἀφῆρπασε τὴν εὐλογίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἰσαὰκ διὰ χυδαίου καὶ ἀνοσίου δόλου, ὁ Ἰσαὰκ δὲν ἠδύνατο νὰ παλινωδήσῃ καὶ ὁ λόγος ἀπέβη εἰς ἔργον. Ἡ ὑπεροχὴ τῶν Αἰγυπτίων ἔγκειται ἰδίᾳ ἐν τούτῳ, ὅτι μόνοι ἐκ τῶν ἀρχαίων λαῶν διέκρινον εὐκρινῶς τὴν ἠθικὴν πρόθεσιν ἀπὸ τῆς ἐκτὸς πράξεως ἀμελοῦντες μὲν αὐτῆς κατὰ καιρὸν, ἀλλὰ ποιούμενοι ἀείποτε περὶ πλείστου τὴν ἠθικὴν προαίρεσιν. Οὗτοι ἐθανάτουσαν πάντα ἔκουσίᾳ φονεύσαντα, εἴτε ἐλεύθερον, εἴτε καὶ δοῦλον. «Διότι, ὡς λέγει Διόδωρος ὁ Σικελιώτης, οἱ νόμοι ἐκόλαζον κρίνοντες οὐχὶ πλούτῳ, ἀλλὰ προαιρέσει τοῦ κακουργήσαντος». Πόσον ὁ θεσμὸς οὗτος ὑπερέχει τοῦ βαρβαρικοῦ συστήματος τῶν ἐπιβολῶν καὶ τῶν προστίμων τῶν ἐν τῷ μεσαιῶνι Γερμανῶν καὶ πόσον «ἡ καλὴ αὕτη ἀστυνομία» τῶν Αἰγυπτίων ἦτο ἀξία τοῦ θαυμασμοῦ τοῦ Βοσσοῦέτου! Ἡ πλαστικὴ φύσις τῶν Ἑλλήνων ἐκώλυεν αὐτοὺς νὰ στέρξωσι διάκρισιν προθέσεως καὶ γενομένης πράξεως, οὐσίας καὶ τύπου, ἔνδον καὶ ἔξω. Τεκμήριον δὲ τούτου διαφερόντως ἐκπληκτικὸν εἶναι ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἐποιοῦντο τὰς καθάρσεις. Αὐταὶ ἐγίνοντο δι' ἀκούσιον φόνον ὅπως καὶ δι' ἐκούσιον. Ἐκάθαιρον δὲ τὰ τε λογικὰ ὄντα καὶ τὰ ζῶα καὶ τοὺς λίθους καὶ ἄλλα. Ἐπὶ πλέον δ' ἐκαθάιροντο καὶ διὰ φόνον, ὅστις ἦτο ἀγαθὴ πράξις καὶ μέγα εὐεργέτημα τοῖς ἀνθρώποις. Καὶ αὐτοὶ ἔτι οἱ θεοὶ ἦσαν ὑποτεταγμένοι τῷ νόμῳ τούτῳ ὡς ὁ διὰ τὸν φόνον τοῦ δράκοντος Πύθωνος ἐξαγνισθεὶς Ἀπόλλων.²

(Ἔπεται συνέχεια).

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ.

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Σ. ΚΟΝΤΟΥ.

(Ἐκ τῶν εἰς τὴν Καιρὴν Διαθήκην Παρατηρήσεων).

Ἐν τῇ πρώτῃ πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολῇ Ε', 13 ἀνυγινώσκειται: «ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ

¹ F. Lenormant, Histoire ancienne de l'Orient, t. 1, p. 168.

² Courdaveaux αὐτ.

ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα».

Ποιούμενος δὲ λόγον περὶ αὐτοῦ ὁ Ναβῆρος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ (1878, σελ. 103) γράφει: «In priore epistula ad Timotheum 5. 13: ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μαρθάνουσι περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, quid est hoc: otiosae discunt circumire domos? Non multa doctrina ad eam rem opus est. Sed sapienter Paulus: ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ λαυθάνουσι περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαί, ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν. Verbum λανθάνειν cum participio construitur, sed quis dixit umquam λανθάνω ποιῶν ἢ ἄλλο τι ποιῶν ποιῶν? ».

Εὐκόλως μὲν ἐν τοῖς ἀντιγράφοις συγχέονται τὰ ῥήματα λανθάνειν καὶ μαρθάνειν, λαθεῖν καὶ μαθεῖν (Ἴδε Κόβητον Μνημοσ. 1860, σελ. 12 καὶ Οὐάλλζιον Ῥητ. Ἑλλ. Τόμ. Α', σελ. 527). Ἄλλ' ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ ἔχει ὑγιῶς ἡ παραδεδομένη γραφή, ἀνευδοιάστως δ' ἀποφαινόμεθα ὅτι πολλῷ καταληπτότερος εἶνε ὁ λόγος διὰ τοῦ μαρθάνουσι ἐκφερόμενος ἢ διὰ τοῦ λανθάνουσι. Ὁ Ναβῆρος παρενόησε τὴν ῥῆσιν, διότι ἐσφάλη περὶ τὴν σύνταξιν αὐτῆς ὑπολαβὼν ὅτι τὸ ῥῆμα μαρθάνουσι εἶνε συντεταγμένον μετὰ τῆς μετοχῆς περιερχόμεναι. Πλανηθεὶς δ' οὕτως ὁ σοφὸς ἄλλως καὶ πολυμαθὴς ἀνὴρ ἔκρινεν εὐλογον τὴν μεταβολὴν τοῦ μαρθάνουσι εἰς τὸ λανθάνουσι, ἵνα καὶ τὰ τῆς συντάξεως ἐπανορθωθῶσι καὶ τὰ τῆς ἐννοίας εὐοδωθῶσιν. Ἄλλ' οὐδεμία φαίνεται ἀνάγκη νὰ νομισθῇ ἡ σύνταξις τοῦ χωρίου τοιαύτη, οἷαν ὁ Ναβῆρος ἐνόμισεν.

Ἄν ὀρθῶς ἡμεῖς κρίνωμεν, τὸ ῥῆμα μαρθάνουσι δὲν εἶνε συντεταγμένον μετὰ τῆς μετοχῆς περιερχόμεναι, ὅπερ ἐναντιοῦται ἀντικρυς τῇ φύσει τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ἐπιθέτου ἀργαί, ὑφ' οὗ οὐδὲν ἄλλο σημαίνεται ἢ τὸ διὰ μαθήσεως προσγινόμενον τῷ ὑποκειμένῳ κατηγορημα. Ἡ ῥῆσις ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μαρθάνουσι περιερχόμεναι τὰς οἰκίας ὁμοίας καὶ παραπλησίας ἔχεται ἐννοίας τῇ ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ ἀποβαίνουσιν (ἢ καθίστανται) περιερχόμεναι τὰς οἰκίας.

Ἄλλ' εὐρίσκεται ἀλλαχοῦ τὸ ῥῆμα μαρθάνω μετὰ κατηγορουμένου προσνηνεγμένον;

Ἐν τῷ Εὐθυδήμῳ τοῦ Πλάτωνος σελ. 276, β' πολλοὶ τῶν νέων ἐκδοτῶν ἀκολουθήσαντες τοῖς ἀρίστοις κώδιξιν ἔγραψαν «οἱ ἀμαθεῖς ἄρα σοφοὶ μαρθάνουσιν, ὡς Κλεινία, ἀλλ' οὐχ οἱ σοφοί, ὡς σὺ οἶσι». Ἄλλ' ἄλλοι προῦκριναν τὴν κοινὴν γραφὴν τοῖς ἀμαθεῖς ἄρα μαρθάνουσιν, κτέ.».

Παρὰ Δίῳ τῷ Χρυσοστόμῳ Τόμ. Β', σελ. 283 κεῖται «ὁ δὲ Σωκράτης ὅτι μὲν παῖς ὢν ἐμάρθανε λιθοξόος τὴν τοῦ πατρὸς τέχνην ἀκηκόα-

μεν» (Πρβ. Βαλκενάριον *Opusc.* Τόμ. Β', σελ. 341). Εἶνε δὲ παρατηρήσεως ἄξιον ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ ὅτι κατὰ τινὰ ποικιλίαν περὶ τὴν σύνταξιν πρῶτον μὲν μετ' ὀνομαστικῆς ἐξήνεγκεν ὁ Δίων τὸ ῥῆμα ἐμάνθανε δηλούσης τὸ προσγινόμενον τῷ ὑποκειμένῳ διὰ τῆς μαθήσεως κατηγόρημα, ἔπειτα δ' ἐπεξηγούμενος τὸ πρᾶγμα αἰτιατικὴν παρέλαβεν ἀντικείμενον τοῦ ἐμάνθανε οὖσαν καὶ τὸ διδασκόμενον ἢ παραδιδόμενον μάθημα παριστῶσαν, οἷον εἰ λέγων «παῖς ὢν ἐμάνθανε λιθοξόος, ἐμάνθανε δηλονότι τὴν τοῦ πατρὸς τέχνην». Ἀλλὰ τινες περιέγραψαν τὸ λιθοξόος ὡς παρεμβεβλημένον (ἴδε Σχαιφῆρον *Διονυσ. περὶ Συνθ. Ὀρ.* σελ. 416 καὶ Γήλιον *Δί. Χρυσ. Ὀλυμπ.* σελ. 412).

Εὕρομεν δὲ καὶ ἐν τοῖς Ῥήτορσι τοῦ Οὐαλζίου Τόμ. Α', σελ. 360 «καὶ τριταγωνιστῆς ἐντεῦθεν ἐμάνθανε, σκηνὴν καὶ δόλον πονηρίας ἔχων προσίμια». Ἀλλ' ἀνγχνωστέον ἴσως «καὶ τριταγωνιστῆς (ὢν), ἐντεῦθεν ἐμάνθανε σκηνὴν κτέ.».

Ἀναμφίλεκτος εἶνε ἡ ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ ἐκφορὰ τοῦ *disco* (=μανθάνω) μετὰ κατηγορουμένου, οἷον «*fac discat citharoedus aut choeraules*» καὶ «*a patre didicit luxuriosus et gulosus*» (ἴδε Πηρλεκάμπιον *Βιβλ. Κριτ. Ν.* Τόμ. Ε', σελ. 527).

Κατανοεῖ δὲ τις μᾶλλον τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος σύνταξιν τοῦ *μανθάνω* καὶ καθίσταται θαρραλεώτερος εἰς τὴν παραδοχὴν αὐτῆς, ἂν γινώσκῃ ὅτι καὶ τὸ διδάσκειν, ὅπερ ὁμοίως τῷ *μανθάνω* ἐννοίας ἔχεται, λαμβάνει ἐνίοτε κατηγορούμενον, οἷον Λουκιαν. Ἰκαρομεν. 5 «ἡξίου μετεωρολέσχης τε διδάσκεισθαι καὶ τὴν τῶν ὄλων διακόσμησιν καταμαθεῖν» καὶ Ἀπολλύδ. Βιβλ. Γ', δ', 4 «ὃς τραφεὶς παρὰ Χείρωνι κυνηγὸς ἐδιδάχθη» (Πρβ. Ἐμστερρούσιον Ἀριστοφ. Πλούτ. σελ. 5. Λιψ.).

Τὸ ἐνεργητικὸν τοῦ διδάσκειται τις μετεωρολέσχης καὶ ἐδιδάχθη τις κυνηγὸς εἶνε, καθὰ καὶ οἱ πκίδες γινώσκουσι, διδάσκει τις τινα μετεωρολέσχην καὶ ἐδίδαξέ τις τινα κυνηγόν. Τῆς χρήσεως δὲ ταύτης, καθ' ἣν τὸ διδάσκω λαμβάνει δύο αἰτιατικάς (ὡς τὸ ποιῶ, καθίστημι, ἀποδείκνυμι, κτλ.), τὴν μὲν ἐμφάνουσιν τὸ ὑφιστάμενον μεταβολὴν ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ ῥήματος, τὴν δὲ παριστῶσαν τὸ εἰς ὃ τοῦτο μεταβάλλεται, πολλὰ ἔχομεν νὰ καταλέξωμεν παραδείγματα.

Εὐριπ. Ἦλ. 376 «ἀλλ' ἔχει νόσον πενία, διδάσκει δ' ἄνδρα τῇ χρεῖα κακόν» καὶ Ἡρακλ. 575 «ὦ χαιρε πρέσβυ, χαιρε καὶ δίδασκέ μοι τοιούσδε τούσδε παῖδας εἰς τὸ πᾶν σοφούς» καὶ Ἀποσπ. 666 «ποιητὴν δ' ἄρα ἔρως διδάσκει, κἂν ἄμουσος ἦ τὸ πρῖν.» Κατὰ μίμησιν τοῦ Εὐριπίδου εἶπεν ὁ Μένανδρος «χρεῖα διδάσκει, κἂν ἄμουσος ἦ, σοφὸν Καρχηδόνιον». Πρβ.

καὶ Νικί. Μιλῆσ. ἐν Ὑποθ. Εἰδυλλ. ΙΑ' Θεοκρ. «οἱ γὰρ ἔρωτες ποιητὰς πολλοὺς ἐδίδαξαν τοὺς πρὶν ἀμούσους» (Ἴδε καὶ Βαλκενάριον *Διατρ.* σελ. 205 κέξ. καὶ Κόβητον *Μνημοσ.* 1878, σελ. 27).

Πλάτ. Μέν. σελ. 94, β' «τούτους μέντοι, ὡς οἶσθα καὶ σύ, ἱππέας μὲν ἐδίδαξεν οὐδενὸς χείρους Ἀθηναίων, καὶ μουσικὴν καὶ ἀγωνίαν καὶ τᾶλλα ἐπαίδευσεν» (Πρβ. καὶ Ψευδοπλάτ. περὶ Ἀρετ. σελ. 377, ε'). Ἐν τῇ Πολιτεία σελ. 431, ε' φέρεται «καὶ τοὺς υἱεῖς ἢ ἄλλους, οὓς ἂν διδάσκη, χείρους δημιουργοὺς διδάξεται», ὅπερ ὁ Κόβητος (*Var. Lect.* σελ. 310) μετετύπωσεν εἰς τὸ διδάξει.

Ἀνθολ. Παλ. ΙΑ', 152 «εἰ βούλει τὸν παῖδα διδάξαι ῥήτορα, Παῦλε, ὡς οὗτοι πάντες, γράμματα μὴ μαθέτω».

Χάρων Λαμψακην. παρ' Ἀθην. σελ. 520, σ' «ἀπικομένη ἡ αὐλητρὶς ἐς τοὺς Βισαλλτας ἐδίδαξε πολλοὺς αὐλητὰς».

Ἀριστῶνυμ. παρὰ Στοβ. Ἀνθολ. Δ', 106 «πολλοὶ ἀδικηθέντες ὑπὸ ῥητόρων τοὺς υἱοὺς ῥήτορας διδάσκουσιν, οὐδεὶς δὲ ἀδικηθεὶς ὑπὸ λύκου αὐτὸς λύκος γίνεται καὶ ἀντιδάκνει». Ὁ Ἰακώψιος ἔτρεψε τὸ ἀδικηθεὶς εἰς τὸ δηχθεὶς.

Πλούτ. Λυκ. καὶ Νομ. Συγκρ. 4 «εἴτε τις ἐργάτην γῆς βούλοιτο ποιεῖν τὸν υἱὸν εἴτε ναυπηγὸν ἢ χαλκέα διδάσκειν ἢ αὐλητὴν». Κοραῆς *Πλουτ. Παραλλ. Μέρ. Α'*, σελ. 407 «Χαλκέα διδάσκειν: Σημειοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ φράσιν, ἀντὶ τοῦ, Τὴν τοῦ χαλκέως τέχνην διδάσκειν τὸν υἱόν. Λουκιανὸς δὲ (Ἰκαρομενίππ. § 5) καὶ τῷ παθητικῷ ἐχρήσατο, φήσας, Ἡξίουρ μστεωρολέσχηε διδάσκεσθαι καθὰ καὶ ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια, Μαθαίνω ῥάπτης, χρυσοχός, κτίστης, κ.τ.λ. λέγει». Ὅτι δὲ εἶνε τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος φράσις ἀποδείκνυται τρανότατα ἐξ ὧν παρεθέμεθα παραδειγμάτων. Ἐγραψε δὲ καὶ ὁ Κοραῆς ἐν Ἀτάκτων Τόμ. Α', σελ. 89 «Σημείωσε τὴν φράσιν, Μάθε τον Γραμματικόν, ἀντὶ τοῦ Μάθε τον ἢ διδάξέ τον τὴν Γραμματικὴν ἢ ὁποία καὶ τὴν σήμερον εἶναι εἰς χρῆσιν, καὶ μεταβατικῶς, ὡς Τὸν ἔμαθα ῥάπτην, καὶ ἀμεταβάτως, οἷον Ἐμαθε ῥάπτης. Ἴδε καὶ τὰ ἄλλου (Πλουτάρχ. Μέρ. Ι, σελ. 407) σημειωθέντα, εἰς τὰ ὁποῖα προσθέτω τώρα καὶ ἐνδοξοτέρου συγγραφέως μαρτυρίαν, τοῦ Ξενοφῶντος (Ἀπομνημ. Δ, IV, § 5) *Εἰ μὲν τις βούλοιτο σκυτεὰ διδάξασθαι τινα ἢ τέκτονα κ.τ.λ.*».

Γαλην. Τόμ. Β', σελ. 40 «ἄρκτον δὲ καὶ ἡμερὸν ποτε διδάξης, μόνιμον οὐχ ἔξει τὴν ἔξιν».

Ὁ Ξενοφῶν ἐποιήσατο ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ χρῆσιν τοῦ τε καθολικωτέρου ποιεῖν καὶ τοῦ εἰδικωτέρου διδάσκειν λέγων (Οἶκον. ΙΓ', 5) «ὅστις

γάρ τοι ἀρχικούς ἀνθρώπων δύναται ποιεῖν δῆλον ὅτι οὗτος καὶ δεσπο-
τικούς ἀνθρώπων δύναται διδάσκειν, ὅστις δὲ δεσποτικούς, δύναται
ποιεῖν καὶ βασιλικούς».

Ὡς δ' εἶπεν ὁ Ξενοφῶν ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασι κατὰ μέσσην διάθεσιν
«εἰ μὲν τις βούλοιτο σκυτέα διδάξασθαι τινα ἢ τέκτονα ἢ χαλκέα ἢ
ἵππέα», οὕτω καὶ ὁ Πλάτων ἐν τῷ Μένωνι (σελ. 93, δ') «ἢ οὐκ ἀκήκοας
ὅτι Θεμιστοκλῆς Κλεόφαντον τὸν υἱὸν ἵππέα μὲν ἐδιδάξατο ἀγαθόν;».
Ἀπαντᾷ δὲ καὶ ἐν τῇ Μῆδειᾳ τοῦ Εὐριπίδου (στίχ. 294) «χρὴ δ' οὐποθ'
ὅστις ἀρτίφρων πέφυκ' ἀνὴρ παῖδας περισσῶς Ἐκδιδάσκεισθαι σοφούς».
Πρβ. καὶ Ἀριστοφ. Βατρ. 4019 «καὶ τί σὺ δράσας οὕτως αὐτοὺς γεν-
ναίους Ἐξεθίδαξας;»

Ἵπομνηστὴν δ' ὅτι τὴν αὐτὴν τῷ διδάσκω καὶ διδάσκομαι σύνταξιν
δέχεται ἐνίοτε τὸ συνωνυμοῦν αὐτῷ παιδεύω καὶ παιδεύομαι, οἷον Εὐ-
ριπίδ. Ἀνδρομ. 604 «κᾶτα θαυμάζειν χρεῶν, εἰ μὴ γυναῖκας σώφρονας
παιδεύετε;». Σοφοκλ. Οἶδ. Κ. 919 «καίτοι σε Θῆβαι γ' οὐκ ἐπαίδευσαν
κακόν» (Πρβ. καὶ Πίνδαρ. Ἀποσπ. 180). Πλάτ. Πολιτ. σελ. 546, β' «οὐδὲ
ἠγεμόνας πόλεως ἐπαιδεύσασθε». Πρβ. καὶ Ψευδοπλάτ. Ἐπιστ. Ζ', σελ.
333, β' «ὅτε αὐτὸν ἐπεχειρεῖ παιδεύσας καὶ θρέψας βασιλέα τῆς ἀρχῆς
ἄξιον οὕτω κοινῶνεῖν αὐτῷ τοῦ βίου παντός» (Ἴδε Ματθίαν Διεξοδ.
Γραμμ. σελ. 937 ἐκδ. γ'). Ὀρθῶς δέ, νομίζομεν, καὶ ἐν τῷ Φιλοκτῆτι
τοῦ Σοφοκλέους (στίχ. 1364) ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Δοῦραίου (*Adversar.*
Τόμ. Β', σελ. 47) «οἷς γὰρ ἡ γνώμη κακῶν μήτηρ γένηται, τᾶλλα παι-
δεύει κακῶν» ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς ἀντιγράφοις φερομένου κακά (Ἴδε Βλαῦ-
δήσιον Σοφοκλ. Φιλοκτ. σελ. 272).

Λέγεται δὲ καὶ ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ φωνῇ «*tonstrices docuit filias*» καὶ
«*eos viros bonos instituebant*» (Ἴδε Σχαιφῆρον Βωσ. Ἐλλείψ.
σελ. 862).

Ἄξιον σημειώσεως ὑπάρχει ὅτι εὐρίσκεται ἐνίοτ' ἐν τῇ Ἑλληνικῇ
γλώσσῃ καὶ τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι προστεθειμένον, οἷον Ἡρόδ. Β', 69
«ἐκ πάντων δὲ ἕνα ἑκάτεροι τρέφουσι κροκόδειλον δεδιδαγμένον εἶναι
χειροήθεα» καὶ Ξενοφ. Ἀπομν. Α', β', 56 «διδάσκειν τοὺς συνόντας κα-
κούργους τε εἶναι καὶ τυραννικούς» καὶ Λουκιαν. Ἐνυπν. 2 «ἀλλὰ τοῦ-
τον ἄγε—καὶ δίδασκε παραλαβὼν λίθων ἐργάτην ἀγαθὸν εἶναι καὶ συν-
αρμωστὴν καὶ ἔρμογλυφέα». Πρβ. καὶ Ψευδοπλάτ. περὶ Ἀρετ. σελ. 377,
β' «οἶσθα οὖν ὅτι Θεμιστοκλῆς τὸν υἱὸν ἵππέα μὲν ἐδιδάξατο σοφὸν εἶναι
καὶ ἀγαθόν».

Ὁ Ἐλμσλήιος (Εὐριπ. Ἡρακλ. 575) ὑπετόπησεν ὅτι ὑπὸ τῶν βιβλιο-

γράφων προστέθη τὸ εἶναι ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ Ἡροδότου. Καὶ ὁ Μελλήροσ δ' ἐξήλειψε τὸ ἀπαρέμφατον ἐν τῇ τοῦ Λουκιανοῦ ῥήσει (Μνημοσ. 1853, σελ. 70) ἰσχυριζόμενος ὅτι ἡ γνησία αὐτῆς γραφή εἶνε «ἀλλὰ τουτοῖ ἀγε — καὶ δίδασκε παραλαβῶν λίθων ἐργάτην ἀγαθὸν καὶ συναρμοστήν καὶ ἐρμογλύφον» (Πρβ. καὶ σελ. 63 καὶ Κόβητον Var. Lect. σελ. 61).

Ἡμεῖς σαφέστατ' ἀλλαχοῦ θ' ἀποδείξωμεν ὅτι οὐδαμῶσ τῇ φύσει τοῦ ἑλληνισμοῦ μάχεται ἡ ἐκφορά τοῦ ῥήματος διδάσκω μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι, μεθ' οὗ εἶνε συντεταγμένον τὸ κατηγορούμενον. Σφόδρα δ' ἀποδοκιμάζωμεν τὴν γνώμην τῶν φρονούντων ὅτι, καὶ ἂν μὴ εἶνε ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ἢ τοῦ συγγραφέωσ προστεθειμένον τὸ ἀπαρέμφατον, ἀναγκαιῶσ ἔχει νὰ προσυπακούηται (Πρβ. Βῶσιον Ἑλλειψ. σελ. 608 Σχ.).

Καὶ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶσ γλώσση ἐκφέρονται ἐνίοτε τὰ ῥήματα σπουδάζω καὶ μαθαίνω μετὰ κατηγορουμένου, οἷον σπουδάξει ἰατρός, (ἐ)σπούδαξε δικηγόρος, κτλ. ἔμαθε γυμνός κῆ (ἐ)γτρέπεται γτυμένος. Λέγεται δὲ καὶ (ἐ)σπούδαξα τὸ παιδί μου δικηγόρο, (ἐ)σπούδαξα τῇ θυγατέρα μου μαμμῆ, κτλ.

Εἶδομεν ὅτι ὁ Ναβῆρος πλημμελεῖ καὶ κατ' ἐννοιαν καὶ κατὰ σύνταξιν ὑπολαβῶν ἦν ἐκ τῆσ πρώτης πρὸσ Τιμόθεον ἐπιστολῆσ παρεθέμεθα ῥῆσιν μετετύπωσε πρὸσ ἐπανόρθωσιν αὐτῆσ τὸ μαρθάνουσι εἰσ τὸ λαγθάνουσι. Παρατηροῦμεν δὲ νῦν ὅτι οὐ μόνον ὁ Ναβῆρος συνέταξε τὴν μετοχὴν περιερχόμεναι τῷ ῥήματι μαρθάνουσι, ἐξ οὗ ἠναγκάσθη νὰ κινήσῃ τὴν παραδεδομένην γραφήν, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι οὐκ ὀλίγοι νομίζοντες ὅτι ἡ μετοχὴ εἶνε ἀντὶ τῆσ ἀπαρεμφάτου παρελημμένη καὶ ὅτι τὸ «ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μαρθάνουσι περιερχόμεναι» ἰσοδυναμεῖ τῷ «ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μαρθάνουσι περιέρχασθαι» ἦτοι «ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μαρθάνουσι νὰ περιέρχωνται».

Τὴν μετ' ἀπαρεμφάτου σύνταξιν τοῦ μαρθάνω, κειμένου ἀντὶ τοῦ ἐθίζομαι ἢ διὰ μαθήσεωσ γίνομαι ἰκαρός καὶ ἔμπειρος, εὐρίσκομεν ἐν τε τοῖσ βιβλίοισ τῶν Ἑλλήνων, οἷον Αἰσχύλ. Προμ. 1068 «τοὺσ προδότας γὰρ μισεῖν ἔμαθον» καὶ Ξενοφ. Ἄν. Γ', 6', 25 «ἂν ἅπαξ μάθωμεν ἀργοὶ ζῆν», κλπ. καὶ ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ, οἷον πρὸσ Φιλιππησ. Δ', 11 «ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷσ εἶμι αὐτάρκης εἶναι» καὶ Α' πρὸσ Τιμ. Ε', 4 «μαρθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν» καὶ πρὸσ Τίτ. Γ', 14 «μαρθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἐργῶν προῖστασθαι». Ἄλλ' οὐδέποτ' ἐπὶ τῆσ ἐννοίας ταύτης συνετάχθη τὸ μαρθάνω μετὰ μετοχῆσ.

Ὅσάκις μετὰ μετοχῆσ ἐκφέρεται τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ῥῆμα, ἔχει τὴν ἐννοιαν τοῦ αἰσθάνομαι ἢ κατανοῶ, οἷον Αἰσχύλ. Προμ. 62 «εἶνα μάθη

σοφιστῆς ὢν Διδὸς γωθρέστερος». Σοφοκλ. Ἀντιγ. 532 «οὐδ' ἐμάνθανον τρέπων δὺ' ἄτα» (Πρβ. καὶ Ἡλ. 1342). Ἡρόδ. Α', 5 «ἐπεὶ δὲ ἔμαθε ἔγκυος ἐοῦσα» καὶ Β', 1 «διαβεβλημένος ὑπὸ Ἀμάσιος οὐ μανθάνεις» καὶ Γ', 158 «ἐς δὲ δὴ καὶ οὗτοι ἔμαθον προδεδομένοι». Θουκυδ. Γ', 39 «εἰ μὴ μανθάνετε κακὰ σπεύδοντες.» Πλούτ. Ἡθ. σελ. 5, ε «μαθέτω γνώμης διαμαρτάνων». Διονύσιος. Ἀλικ Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 2238 «ἵνα δὴ μάθωσιν ἤδη ποτὲ Ῥωμαῖοι δοῦλοι γεγονότες ἀντ' ἐλευθέρων». Λουκιαν. Θεῶν Διαλ. ΙΓ', 2 «ἐπεὶ ἔμαθεν ὀφθείσα ὑπὸ τοῦ Ἀκταίωνος». Πρβ. καὶ Ξενοφ. Ἑλλ. Α', ς', 4 «καταμαθὼν δ' ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου καταστασιαζόμενος» καὶ Ἀν. Ε', η', 14 «κατέμαθον ἀναστὰς μόλις» καὶ Ἡρόδ. Ε', 91 «τάχα δέ τις καὶ ἄλλος ἐκμαθήσεται ἀμαρτῶν».

Κακῶς ἐν τῇ Κύρου Παιδείᾳ τοῦ Ξενοφῶντος ἐφέρετο ἄλλοτε «ἕως ἂν μάθωμεν ὑδροπόται γενόμενοι» (βιβλ. ς', ε', 29) ἀντὶ τοῦ «ἕως ἂν λάθωμεν ὑδροπόται γενόμενοι».

Ὁ μακαρίτης Ἀσώπιος γράφει ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Σύνταξιν σελ. 607 :

«μανθάνειν μετ' Ἀπαρεμφάτου.

σπουδάζομεν, μισθοὺς διδόντες, μανθάνειν (Εὐρ. Ἑκ. 848) = γὰ μανθάνωμεν.

μανθάνειν μετὰ Μετοχῆς.

ἐπεὶ ἔμαθεν ἔγκυος ἐοῦσα (Ἡρ. Α', 5) = ἐνόησεν — ἵνα μάθη σοφιστῆς ὢν Διδὸς γωθρέστερος (Αἰσχ. Προμ. 62) = ἵνα καταλάβῃ ὅτι εἶναι».

Πρῶτον μὲν ἀτοπώτατα ποιεῖται παράθεσιν τοῦ σπουδάζομεν μανθάνειν εἰς πίστωσιν τῆς τοῦ μανθάνειν μετ' ἀπαρεμφάτου συντάξεως, δεύτερον δὲ πλημμελῶς ἐκφέρει τὸ χωρίον τοῦ Ἡροδότου ἔμαθεν ἔγκυος ἐοῦσα μετὰ τοῦ καλουμένου ἐφελκυστικου ἢ εὐφωνικοῦ Ν, ὅπερ παντελῶς ἀλλότριον τῆς Ἡροδοτείου συνηθείας εἶνε, τρίτον δὲ διαφθείρει τὸ παρ' Αἰσχύλῳ ἐπίθετον γωθρέστερος ἐκ τοῦ γωθῆς μεταβάλλων αὐτὸ εἰς τὸ ὅλως ἀνύπαρκτον γωθρέστερος. Πανταχοῦ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἀσωπίου ἢ ἀνυπέμβλητος ἀπειρία περὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καταφαίνεται ἢ ἐσχάτη ἀνεπιστάσια καὶ ἀκρισία.

Τίνα ἡμεῖς σύνταξιν τῆς ἐν λόγῳ προκειμένης ῥήσεως τοῦ Παύλου ἐγκρίνομεν ἐδηλώσαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν (Πρβ. καὶ Βαλκενάριον Opusc. Τόμ. Β', σελ. 341 καὶ Οὐϊνῆρον Γραμματ. τῆς Καιν. Διαθ. σελ. 314 ἐκδ. ς').

Τῶν νεωτέρων τινὲς ἀποδοκιμάσαντες τὴν σύνταξιν ταύτην, ἦν ἀδύνα-

τον εὔρον διὰ τε τὴν θέσιν τοῦ ἐπιθέτου ἀργαί καὶ διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι καὶ διὰ τὸ ἄηθες τῆς μετὰ κατηγορουμένου ἐκφορᾶς τοῦ *μανθάνειν*, ἀπεφάνησαν ὅτι εἰς μόνος τρόπος ὑπάρχει πρὸς ὀρθὴν κατανόησιν τῆς ῥήσεως, ἡ ἐκδοχὴ τοῦ *μανθάνουσι* (περιερχόμεναι τὰς οἰκίας) ἀντὶ τοῦ *μανθάνουσι* τὰ τῷ περιέρχεσθαι τὰς οἰκίας *μανθανόμεκα*, *discunt quae obeundo domos discuntur* (Ἴδε Ἄλ. Βουτμαννὸν Γραμματ. τῆς Καιρ. Διαθ. σελ. 260 καὶ Γρίμμιον Λεξ. τῆς Καιρ. Διαθ. σελ. 270 ἐκδ. 6').

Ἄλλ' ἡμεῖς ἥκιστ' εὐλογον τὴν ἐκδοχὴν ταύτην εὐρίσκομεν, ἐχόμεθα δ' ἰσχυρῶς τῆς γνώμης, καθ' ἣν τὸ ἀργαί εἶνε κατηγορούμενον τοῦ *μανθάνουσι*. Ἀποδείκνυται δ' οὕτω πιθανὴ ἡ γνώμη αὕτη ἐξ ὧν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν διελάβομεν, ὥστε μάτην πονοῦσιν οἱ ἐπιχειροῦντες αὐτὴν νὰ ἐξελέγξωσι λόγους εὐανατρέπτους προφερόμενοι.

Ἐν τέλει παρατιθέμεθα τὰ ὑπὸ τοῦ ἀειδίμου Κοραῆ ἐν τῷ Ἱερατικῷ Συνεκδήμῳ γεγραμμένα σελ. 180 :

α" ΑΜΑ ΔΕ ΚΑΙ ἈΡΓΑΙ ΜΑΝΘΑΝΟΥΣΙ. Αἱ νέαι χῆραι τρεφόμεναι ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὡς πτωχαί, *μανθάνουν* εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ τὴν ἀργίαν — Τὸ *Ἀργαί μανθάνουσι* ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ *Ἀργίαν μανθάνουσι*, ὡς τὸ ἠρμῆνευσεν ὀρθὰ ὁ Γραικὸς μεταφραστὴς *Μανθάνουσι* γὰρ ἦναι ἀκαμάτραις καὶ τὸ ἐνόησεν ἕνας ἀπὸ τοὺς νεωτέρους ἐξηγητὰς, φέρων ὁμῶς παράδειγμα ἀκατάλληλον τὸ Ὡς εἰδῶσιν ἄνθρωποι ὄντες τοῦ Λουκιανοῦ. Εἶχε καταλληλότερον ἀπὸ τὸν αὐτὸν Λουκιανὸν τὸ *Ἡξιου* μετρωρολέσχης διδάσκεσθαι, τὸ ὁποῖον ἀλλοῦ ἐπαράβαλα μὲ τοῦ Πλουτάρχου τὸ *Χαλκία* διδάσκειν, καὶ μὲ τοῦ Ξενοφῶντος τὸ *Σκυτεά* διδάξασθαι τινα ἢ τέκτονα — ΠΕΡΙΕΡΧΟΜΕΝΑΙ ΤΑΣ ΟΙΚΙΑΣ. Ὁ ἀργός, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν σύντροφον τῆς ἀργίας ἀνίαν (*ennui*), φυσικὰ ζητεῖ ἐπισκέψεις καὶ συναναστροφὰς ἀκαίρους, καὶ πολλάκις τοιαύτας, ὁποῖαι νὰ ταρασσῶσι καὶ τὴν ἡσυχίαν τῶν ἄλλων».